

CORFFORAETH ADDYSG BELLACH COLEG GWENT

OFFERYN AC ERTHYGLAU LLYWODRAETHU

Dyddiad Cwblhau'r Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb:	
Cymeradwywyd Gan:	Y Bwrdd
Dyddiad Cymeradwyo:	Bwrdd
Awdur:	Y Gorfforaeth
Dyddiad Adolygu:	Mai 2027

Cyhoeddwyd ar:	Gwefan ()	Mewnwyd ()	Porth y Dysgwyr ()

Ar gael mewn ffont mawr a fformatau eraill ar gais

Efallai na fydd y copi hwn yn gyfredol os yw wedi ei argraffu

OFFERYN LLYWODRAETHU

CYNNWYS	Tudalen
1. Dehongliad termau	4
2. Cyfansoddiad y Bwrdd	4
3. Penderfynu ar Niferoedd Aelodaeth	5
4. Penodi Aelodau	5
5. Penodi Cadeirydd ac Is-gadeirydd	5
6. Penodi'r Swyddog Llywodraethu	6
7.	

- (4) Fel arfer, bydd y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd yn dal swydd am gyfnod o ddwy flynedd neu unrhyw gyfnod arall a ddiffinnir gan y Bwrdd ac a nodir yn y Rheolau Sefydlog.
- (5) Gall y Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd ymddiswyddo o'i swydd ar unrhyw adeg drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i'r Swyddog Llywodraethu.
- (6) Os yw'r Bwrdd yn fodlon bod y Cadeirydd yn anaddas neu'n analluog i gyflawni swyddogaethau ei swydd, neu nad yw er budd gorau'r Gorfforaeth i'r Cadeirydd barhau i gyflawni swyddogaethau'r swyddfa, bydd y Bwrdd yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig, yn diswyddo'r Cadeirydd a bydd y swydd yn wag.

- (7) Yn ddarostyngedig i baragraff (8), caiff person ei anghymhwysu rhag dal swydd, neu barhau i ddal swydd, fel aelod os:
- (a) o fewn y pum mlynedd flaenorol bod y person hwnnw wedi'i gollfarnu, boed yn y Deyrnas Unedig, neu yn rhywle arall, o unrhyw drosedd ac wedi cael dedfryd o garchar (p'un a yw wedi'i atal dros dro ai peidio) am gyfnod o dri mis neu fwy, heb yr opsiwn o ddirwy; neu
 - (b) o fewn yr ugain mlynedd diwethaf, mae'r person hwnnw wedi'i gollfarnu fel y nodir yn is-baragraff (i) ac mae wedi

cyfnod o o leiaf 3 blynedd wedi mynd heibio cyn y gellir ystyried ailbenodi.

Terfynu aelodaeth

9. (1) Gall aelod ymddiswyddo o'i swydd ar unrhyw adeg drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i'r Swyddog Llywodraethu.
- (2) Gall y Bwrdd derfynu penodiad Aelod o'r Gorfforaeth, yn amodol ar ddatrysiad ysgrifenedig os yw'n fodlon ar unrhyw adeg bod yr Aelod:
 - a) wedi bod yn absennol o gyfarfodydd am chwe mis yn olynol heb eglurhad na chytundeb y Cadeirydd;
 - b) wedi ei anghymwysu yn rhinwedd y meini prawf a nodir yng nghymal 7 o'r Offeryn hwn;
 - c) wedi ymddwyn mewn modd a ystyrir ei fod yn torri amod difrifol o'r Cod Ymddygiad, Gwerthoedd ac Ymddygiadau neu y gellir ei ystyried yn 'Gamymddwyn Difrifol'. Nodir rhestr anghyflawn o ymddygiadau o'r

ai'n bersonol neu o bell am gyfnod hir, yna gellir sefydlu 'Pwyllgor Arbennig' dros dro. Fel arfer, bydd y pwyllgor hwn yn cynnwys y Cadeirydd, yr Is-gadeirydd, y Pennaeth ac un Cadeirydd pwyllgor arall fel sydd ar gael. Bydd Cylch Gorchwyl pwyllgor o'r fath yn cael ei gymeradwyo gan y Bwrdd a bydd y defnydd parhaus o bwyllgor o'r fath yn cael ei adolygu bob 3 mis.

- (6) Rhaid i bob aelod weithredu er budd gorau'r Gorfforaeth. Yn unol â hynny, mae'n rhaid i aelodau beidio â chael eu clymu gan unrhyw fandada a roddir iddynt gan unrhyw sefydliad arall, **neu berson neu grwpiau o bersonau eraill**.
- (7) Gellir bodloni'r gofynion i gyhoeddi hysbysiad o gyfarfod a nodir ym mharagraffau (2), (3) a (4) drwy gyfathrebu electronig.

Cworwm

12. (1) Er mwyn i gyfarfod o'r Bwrdd fod â chworwm, rhaid i nifer yr aelodau sy'n bresennol fod o leiaf 50% o gyfanswm nifer yr aelodau presennol cymwys fel y'u pennwyd yn unol â chymal 3. Bydd aelodau sy'n cymryd rhan yn y cyfarfod o bell gyda chytundeb y Cadeirydd yn cyfrif tuag at y cworwm ar gyfer y cyfarfod hwnnw.
 - (2) Nodir y gofynion cworwm ar gyfer pwyllgorau'r Bwrdd yn y Cylch Gorchwyl cymeradwy ar gyfer pob pwyllgor.
 - (3) Os yw nifer yr aelodau sy'n bresennol ar gyfer cyfarfod ddim yn ddigonol ar gyfer cworwm, ni ellir cynnal y cyfarfod **ac felly ni ellir pasio unrhyw ddatrysiad na phenderfyniad**.
 - (4) Os bydd cworwm yn dod i ben yn ystod cyfarfod, bydd y cyfarfod ffurfiol yn dod i ben ar unwaith **ac ni fydd unrhyw ddatrysiad nac unrhyw benderfyniad yn cael eu penderfynu**.
 - (5) Os na ellir cynnal cyfarfod neu os na all barhau am nad oes ganddo gworwm, bydd y Cadeirydd yn galw cyfarfod arbennig yn y dyddiad cynharaf cyfleus i fynd i'r afael â busnes sy'n weddill.

Gweithdrefnau

13. (1) Bydd yr holl faterion sydd i'w penderfynu mewn cyfarfod o'r Bwrdd yn cael eu pennu gan fwyafrif syml o bleidleisiau'r aelodau hynny sy'n bresennol ac sy'n gymwys i bleidleisio. Os bydd pleidleisiau'n cael eu rhannu'n gyfartal, bydd Cadeirydd y cyfarfod yn cael y bleidlais fwrw. Bydd gan Aelodau sy'n cymryd rhan o bell hawl i bleidleisio fel pe baent yn bresennol yn gorfforol.

- (2) Ni chaiff aelod bleidleisio drwy ddirprwy na thrwy bleidlais bost.
- (3) Os oes angen cymeradwyaeth frys y Bwrdd ar gyfer penderfyniad ac os nad yw cyfarfod yn bosibl, gellir gwneud penderfyniad ysgrifenedig drwy e-bost. Ni fydd hyn ond yn berthnasol pan fydd y Cadeirydd yn teimlo bod y mater mor bwysig fel bod cynnwys y Bwrdd yn llawn yn hanfodol.
- (4) Awdurdodir i'r Cadeirydd i weithredu ar ran y Bwrdd mewn amgylchiadau penodol fel y nodir ym Mhroffil Rôl y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd. Gall y Cadeirydd hefyd gymryd 'Camau Gweithredu'r Cadeirydd' os oes angen cymryd camau brys rhwng cyfarfodydd. Mewn achos o'r fath, gwneir pob ymdrech i ymgynghori gyda'r Bwrdd, **neu un o bwyllgorau perthnasol y Bwrdd.** Mae unrhyw gamau a gymerir gan y Cadeirydd yn hyn o beth yn amodol ar gymeradwyaeth ffurfiol yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd a drefnwyd a chaiff ei gofnodi yng Nghofrestr Gweithredu'r Cadeirydd a gynhelir gan y Swyddog Llywodraethu.
- (5) Rhaid rhestru unrhyw eitem sydd angen penderfynu arni yn Agenda'r cyfarfod. Ni ellir aildrefnu nac amrywio unrhyw benderfyniad gan aelodau mewn cyfarfod dilynol oni bai bod ystyriaeth i ddiddymu neu amrywio'r penderfyniad wedi'i rhestru fel eitem benodol ar agenda'r cyfarfod hwnnw.
- (6) Rhaid i aelod o'r Bwrdd sydd hefyd yn aelod o staff y coleg, gan gynnwys y Pennaeth/Prif Weithredwr, dynnu'n ôl:
 - (a)

Ile mae ei (h)ymddygiad, ei atal ef/hi dros dro neu ddiarddel, neu unrhyw fyfyrwr arall, i'w ystyried.

(9)

- (3) Rhoddir caniatâd i fwyafswm o ddau arsyllwr a benodir gan Lywodraeth Cymru i gael mynediad at gyfarfodydd.
- Cofnodion
15. (1) Bydd cofnodion ysgrifenedig pob cyfarfod o'r Bwrdd yn cael eu paratoi a byddant yn cael eu cymryd i'w cymeradwyo fel eitem ar yr agenda yn y cyfarfod nesaf.
- (2) Nid yw'n ofynnol i gofnodion y cyfarfod diwethaf gael eu cymryd fel eitem ar yr agenda mewn cyfarfod arbennig. Os na wneir hynny cânt eu cymryd fel eitem ar yr agenda yn y cyfarfod nesaf a drefnwyd nad yw'n gyfarfod arbennig.
- (3) Bydd cofnodion a gymerir fel eitem ar yr agenda ac y cytunir arnynt wedyn yn cael eu llofnodi gan y Cadeirydd fel cofnod gwir a chywir.
- (4) Cymerir cofnodion ar wahân o'r rhannau hynny o gyfarfodydd y bu'n ofynnol i'r Swyddog Llywodraethu dynnu'n ôl yn unol gyda chymal 13. Nid oes gan unrhyw berson y mae'n ofynnol iddo dynnu'n ôl o gyfarfod weld cofnodion, neu bapurau cysylltiedig, unrhyw ran o'r cyfarfod heb gydsyniad y Cadeirydd.
- (5) Bydd unrhyw benderfyniad a wneir drwy ddatrysiad ysgrifenedig yn cael ei ffeilio fel pe bai'n gyfres o gofnodion, i'w nodi fel gwybodaeth yn y cyfarfod nesaf yn unig.

Cyhoeddi papurau

16. (1) Yn amodol ar baragraff (2) isod, bydd y dogfennau canlynol ar gael i'r cyhoedd drwy wefan y coleg neu i'w harchwilio yn y coleg ar gais yn

- (3) Bydd eitemau a eithrir dan 16(2)(d) yn cael eu hadolygu'n flynyddol a byddant ar gael os/pan fyddant yn peidio â chael eu dosbarthu'n gyfrinachol.

Lwfansau i Aelodau

17. (1) Gall y Gorfforaeth ad-dalu aelodau unrhyw lwfansau teithio, cynhaliaeth neu lwfansau eraill rhesymol y mae'r Bwrdd yn penderfynu arnynt.
- (2) Rhaid i'r Bwrdd beidio â thalu, heb gymeradwyaeth ysgrifenedig Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn Elusennau, unrhyw lwfansau sy'n talu aelodau am eu gwasanaethau fel aelod o Gorfforaeth.

Newid enw

18. Dim ond gyda chymeradwyaeth Llywodraeth Cymru y gall y Gorfforaeth newid ei henw.

Diddymu'r Gorfforaeth

- (1) Gall y Gorfforaeth drwy benderfyniad, ddiddymu ei hun a darparu ar gyfer trosglwyddo ei hawliau a'i rhwymedigaethau eiddo. Mewn amgylchiadau o'r fath, bydd y Gorfforaeth yn cydymffurfio â gofynion 'Diddymu Corfforaethau Addysg Bellach (Cyhoeddi Cynigion a Chyrff Rhagnodedig) (Cymru) 2014'.
- (2) Os caiff y Gorfforaeth ei diddymu, bydd y flwyddyn ariannol ddiwethaf yn dod i ben ar ddyddiad y diddymiad. Os yw'n briodol, caiff y Bwrdd, gyda chymeradwyaeth Llywodraeth Cymru, benderfynu y bydd y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf yn cael eu trin fel un flwyddyn ariannol.

Cymhwysu'r Sêl Gorfforaethol

20. Rhaid dilysu'r defnydd a wneir o Sêl Gyffredin y Gorfforaeth drwy:
 - (a) Ilofnod y Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd neu aelod annibynnol arall a awdurdodwyd naill ai'n gyffredinol neu'n benodol, gan y Bwrdd i weithredu at y diben hwnnw; a
 - (b) Ilofnod y Pennaeth/Prif Weithredwr (neu berson a benodir dros dro i'r rôl dan erthygl 5(7)).

defnyddio'n effeithiol ac yn effeithlon a diogelu eu hasedau.

- (d) Penodi'r Pennaeth a deiliaid swyddi uwch, gan gynnwys y Swyddog Llywodraethu.
 - (e) Cyfrifoldeb am glywed yr apêl yn erbyn diswyddo'r Pennaeth neu ddeiliaid swyddi uwch, gan gynnwys y Swyddog Llywodraethu (pan fo'r Swyddog Llywodraethu yn aelod o staff ac yn destun diswyddiad yn rhinwedd ei swydd fel aelod o staff).
 - (f) Addasu neu ddirymu'r Offeryn a'r Erthyglau.
- (9) Bydd y Bwrdd yn cyhoeddi datganiad ysgrifenedig o'i bolisi ynghylch personau nad ydynt yn aelodau o'r pwyllgor yn mynychu cyfarfodydd pwyllgor.
- (10) Bydd y Bwrdd yn cyhoeddi datganiad ysgrifenedig o'i bolisi ar gyhoeddi cofnodion cyfarfodydd pwyllgor.
- (11) Gall y Pennaeth/Prif Weithredwr ddirprwyo unrhyw un o'i swyddogaethau, ac eithrio rheoli cyllideb ac adnoddau, i aelodau priodol eraill o staff. Bydd dirprwyaethau o'r fath a'u graddau yn cael eu hadolygu a'u cymeradwyo o bryd i'w gilydd gan y Bwrdd.

Penodi a hyrwyddo deiliaid swyddi uwch

- 5.
- (1) Bydd pob aelod o staff y coleg, gan gynnwys y Pennaeth, y Dirprwy Bennaeth (lle mae un wedi'i ddynodi), Is-benaethiaid a'r Swyddog Llywodraeth, yn gweithredu o dan gytundeb gwaith gyda'r Gorfforaeth neu lle mae'n berthnasol gyda'i his-gwmniau.
 - (2) Os daw swydd uwch yn wag, bydd y Bwrdd yn hysbysebu'r swydd wag drwy amrywiaeth o sianeli recriwtio priodol.
 - (3) Wrth recriwtio uwch ddeiliad swydd, bydd y Bwrdd yn penodi panel dethol fel a ganlyn:
 - (a) Recriwtio'r Pennaeth/Prif Weithredwr – o leiaf pum aelod annibynnol o'r Bwrdd, i gynnwys y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd.
 - (b) y Pennaeth/Prif Weithredwr, y Cadeirydd, yr Is-gadeirydd ac un aelod annibynnol arall o'r Bwrdd.
 - (4) Bydd y panel dethol yn:
 - a) penderfynu ar y trefniadau ar gyfer dewis ymgeiswyr i'w cyfweld;
 - b)

- (5) Os bydd y Bwrdd yn cymeradwyo'r argymhelliad, penodir yr ymgeisydd a argymhellir gan y panel dethol, yn amodol ar y gwiriadau a'r tystlythyrau arferol.
- (6) Os nad yw'r panel dethol yn gallu cytuno ar argymhelliad i'w benodi, neu os nad yw'r Bwrdd yn cymeradwyo ei argymhelliad, gall y Bwrdd ei gwneud yn ofynnol i'r panel dethol ailadrodd y camau a nodir ym mharagraff (4), gyda neu heb ail-hysbysebu'r swydd wag yn gyntaf.
- (7) Gall aelod o staff gael ei benodi dros dro gan y Bwrdd i weithredu fel uwch ddeiliad swydd neu fel Pennaeth/Prif Weithredwr os bydd swydd wag neu absenoldeb dros dro. Bydd gan aelod o staff a benodir felly holl ddyletswyddau a chyfrifoldebau'r swydd y maent yn gwasanaethu ynddynt dros dro. Mae unrhyw gyfeiriad yn yr Offeryn Llywodraethu neu yn yr Erthyglau hyn at y Pennaeth/Prif Weithredwr neu ddeiliad y swydd uwch, yn cynnwys person a benodir yn unol â'r paragraff hwn.

Ymddygiad Staff

6. Ar ôl ymgynghori'n briodol, bydd y Bwrdd yn cymeradwyo polisiau sy'n ymwneud ag ymddygiad a disgyblaeth staff.

Rhyddid Academaidd

7. Wrth gymeradwyo polisiau o dan erthygl 6, bydd y Bwrdd yn ystyried yr angen i sicrhau bod gan staff academaidd a gyflogir gan y coleg ryddid o fewn y gyfraith, i gwestiynu a phrofi doethineb confensiynol ac i gyflwyno barn newydd, ddadleuol neu amhoblogaidd, heb roi eu hunain mewn perygl o golli eu swyddi nac unrhyw freintiau y maent yn eu mwynhau fel aelod o staff. Er gwaethaf y gofyniad hwn, bydd yn ofynnol i'r holl staff gyflawni eu rôl mewn ffordd sy'n adlewyrchu Gwerthoedd Craidd ac Ymddygiad coleg Gwent y cytunwyd arno ac sy'n cydymffurfio â'r Cod Ymddygiad Proffesiynol Staff cymeradwy.

- (c) gweithdrefnau disgyblu a diswyddo ar gyfer:
 - (i) deiliaid swyddi uwch, a
 - (ii) staff heblaw am ddeiliaid swyddi uwch

a bydd gweithdrefnau o'r fath yn amodol ar ddarpariaethau Erthyglau 3(1)(e), 3(1)(f) & 5(1)

- (2) Bydd unrhyw reolau a wneir dan baragraff 1 yn cynnwys darpariaeth ar gyfer cyflawni'r holl brosesau ymchwilio ac apelio mewn modd amserol.

Atal a diswyddo'r Swyddog Llywodraethu

- 9. Yn achos Swyddog Llywodraethu sydd hefyd yn aelod o staff, ni fydd gofynion polisïau a gymeradwywyd o dan Erthygl 8 yn rhagfarnu hawl y Bwrdd i gymryd camau mewn perthynas ag atal neu derfynu penodiad yr unigolyn dan gymal 6 o'r Offeryn Llywodraethu yn unol ag unrhyw gytundeb ar wahân sy'n ymwneud â'i benodi'n Swyddog Llywodraethu.

Myfyrwyr

- 10.
 - (1) Bydd unrhyw Undeb Myfyrwyr yn cynnal ac yn rheoli ei faterion a'i gronfeydd ei hun yn unol â chyfansoddiad a gymeradwywyd gan y Bwrdd a bydd yn cyflwyno cyfrifon archwiliedig yn flynyddol i'r Pwyllgor Archwilio i'w hadolygu.
 - (2) Ni ellir diwygio nac aildrefnu cyfansoddiad Undeb y Myfyrwyr, yn rhannol nac yn gyfan gwbl, heb gymeradwyaeth y Bwrdd.
 - (3) Ar ôl ymgynghori â rheolwyr a chynrychiolwyr y corff myfyrwyr, bydd y Bwrdd yn cymeradwyo rheolau sy'n ymwneud ag ymddygiad myfyrwyr, gan gynnwys gweithdrefnau ar gyfer atal a gwahardd.

Materion Ariannol ac Archwilio

- 11.
 - (1) Bydd y Bwrdd yn cymeradwyo'r polisi ar gyfer penderfynu ar y ffioedd dysgu a ffioedd eraill sy'n daladwy i'r Gorfforaeth (yn amodol ar unrhyw delerau ac amodau sy'n gysylltiedig â grantiau, benthyciadau neu daliadau eraill a wneir gan Lywodraeth Cymru neu gyrff eraill).

swyddfa arferol i staff a myfyrwyr y coleg a rhoddir copi yn rhad ac am ddim, neu am dâl nad yw'n fwy na'r gost o gopio, i unrhyw un arall sy'n gofyn amdano.